

ARBEIDSRETTE

DOM

Avsagt: 28. september 2022

Saksnr.: 5/2022

Lnr.: AR-2022-31

Dommere: Tron Løkken Sundet
Hanne Inger Bjurstrøm
Sveinung Koslung
Tor-Arne Solbakken
Niels Selmer Schweigaard
Unni Rasmussen
Bent Ove Hanasand

Saken gjelder: Beregning av fast månedlig lønn for ansatte med turnus når lønnsperiode avbrytes på grunn av gjennomføring av streik

Landsorganisasjonen i Norge, med
Norsk Arbeidsmandsforbund

Advokat Håkon Angell

mot

1. Næringslivets Hovedorganisasjon

Advokat Silje Stadheim Almestrand

2. Securitas AS

DOM

- (1) Saken gjelder spørsmål om beregning av fast månedlig lønn for ansatte med turnus når lønnsperioden blir avbrutt. Tolkningsspørsmålet springer ut av en uenighet om lønnsberegning i forbindelse med gjennomføring av streik ved revisjon av Vekteroverenskomsten høsten 2020.
- (2) **Oversikt over tariffforholdet og den tariffbundne virksomheten**
- (3) Partene er bundet av Vekteroverenskomsten mellom Landsorganisasjonen i Norge (LO)/Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)/NHO Service og handel (NHO SH) for tariffperioden 2020–2022. Overenskomsten § 2 første og andre ledd om ansettelsesvilkår bestemmer:

«Alle ansettes i selskapet med skriftlig arbeidsavtale hvor minste månedlige timetall er angitt. Det foreligger lønnsplikt overfor alle ansatte etter lovens og dennes overenskomsts bestemmelser om arbeidstid og arbeidstakerne har tilsvarende arbeidsplikt.»
- (4) I AR-2017-25 (Nokas) er det lagt til grunn at § 2 gir ansatte krav på fast månedlig lønn i henhold til stillingsstørrelse i den enkeltes arbeidsavtale.
- (5) Ved tariffrevisjonen i 2020 ble følgende bestemmelse inntatt i § 2 fjerde og femte ledd:

«Det kan betales timelønn for deltid til og med 20 % stilling. For deltid over 20 % stilling og inntil 50 % stilling kan timelønn avtales med den enkelte etter skriftlig godkjenning fra tillitsvalgt valgt etter Hovedavtalen. Godkjenning kan bare nektes dersom det er saklig grunn for det.

Timelønn for deltid over 20 % stilling gjennomføres som en prøveordning i tariffperioden - og bortfaller 31. mars 2022 dersom partene ikke er enige om å videreføre den. Ordningen skal evalueres av NHO Service og Handel og NAF i løpet av første kvartal 2022.»
- (6) Prøveordningen med timelønn for ansatte med stillingsstørrelse 20–50 % er videreført i tariffperioden 2022–2024.
- (7) Securitas AS (heretter Securitas) leverer vaktjenester i henhold til oppdragsavtaler med kunder. Selskapet har mer enn 3500 ansatte. Flertallet av de ansatte er vektere, og arbeider som mobile vektere, stasjonære vektere eller utfører objektsikring.
- (8) Mange vektere følger turnuser tilpasset de enkelte oppdragene. Virksomheten hadde i 2020 1636 ulike turnuser med gjennomsnittsberegning av arbeidstiden og 195 ulike turnuser uten gjennomsnittsberegning, fordelt på 77 avdelinger. Turnusperiodene varierer fra 2 til 26 uker. De fleste turnusene går mellom 4 og 12 uker. De ansatte har heltids- eller deltidsstillinger.

- (9) Frem til Arbeidsrettens dom i 2017 (AR-2017-25 (Nokas)) hadde vektere i heltidsstillinger fast månedlig lønn, mens deltidsansatte vektere fikk lønn beregnet etterskuddsvis på grunnlag av faktisk arbeidede timer (timelønn). Lønn for deltidsansatt med turnusarbeid varierte derfor fra måned til måned.
- (10) Etter Arbeidsrettens dom i 2017 har lønssystemet blitt endret. Dette arbeidet pågikk i om lag ett år, og nytt lønssystem ble iverksatt i begynnelsen av 2019. Etter dette ble månedslønn for alle ansatte betalt basert på 1/12 av årslønn, med lik utbetaling av fastlønn i henhold til stillingsprosent. I fastlønnen inngår satsene i henhold til tabell i overenskomsten § 5 nr. 1 og faste tillegg som funksjonstillegg etter § 5 nr. 2 og tjenestegrenstillegg etter § 5 nr. 3. Variable tillegg slik som ubekvemstillegg etter § 5 nr. 5 og overtidstillegg etter § 6 betales på grunnlag av faktisk utført arbeid. Det føres i tillegg et timeregnskap for arbeidstiden.
- (11) **Bakgrunnen for tvisten**
- (12) Tariffrevisjonen for Vekteroverenskomsten i 2020 endte med brudd i meklingen. Streik ble iverksatt fra 16. september 2020. Da konflikten ble avsluttet 3. desember 2020, var mer enn 2400 arbeidstakere i streik, hvorav 1600 ansatte i Securitas.
- (13) Den 11. oktober 2020 sendte Securitas en orientering til de tillitsvalgte om hvordan lønnstrekket ville bli gjennomført for vektere med fast månedlig lønn som ble tatt ut i streik. For disse vekterne ville lønnen bli stoppet fra vedkommende ble tatt ut i streik. Fastlønn ville bli utbetalt frem til og med «arbeidsdag inntil plassfratredelse inntreffer». Informasjonen ble også publisert på bedriftens interne nettsider den 12. oktober 2020. I orienteringen til de ansatte heter det:
- «Lønnstrekk i forbindelse med streik - forklaring til lønsslipp:**
For ansatte med fast månedslønn vil lønn bli stoppet fra vedkommende tas ut i streik, dvs. fastlønn vil bli utbetalt t.o.m. arbeidsdag inntil plassfratredelse inntreffer.
• Overtid og mertidsvakter opparbeidet før plassfratredelse utbetales som normalt.»
- (14) Informasjonen ga også eksempler på hvordan lønnstrekk ville bli gjennomført for den tiden streiken pågikk. Ved beregningen av lønnstrekk tok bedriften utgangspunkt i antall virkedager (mandag–fredag) i måneden. September hadde 22 virkedager. For plassfratredelse som ble gjennomført 16. september 2020 ville vekterne få lønn for 11 av 22 virkedager i september. Vektere som hadde påbegynt vakt 16. september, ville få lønn for 12 av 22 virkedager i september. Tilsvarende beregning basert på antall virkedager, ble fulgt da arbeidet ble gjenopptatt 4. desember 2020.

- (15) Syv vektere protesterte på beregningen av lønn knyttet til iverksettelse av streiken, og mente det skulle betales for antall arbeidede timer frem til plassfratredelsen. Forhandlingsmøter ble gjennomført 11. februar, 26. februar og 2. mars 2021. Fem av vektene hadde arbeidet lørdag 3. og søndag 4. oktober 2020, og ble tatt ut i streik fra mandag 5. oktober. I lønnsoppgaven fremgikk det at fastlønn var beregnet av grunnlønn frem til 5. oktober bygget på antall virkedager før plassfratredelse ble gjennomført, noe som ikke omfattet arbeidet på lørdag og søndag. De to andre vektene hadde arbeidet søndag 1. november og blitt tatt ut i streik fra mandag 2. november. I lønnsoppgaven var det ikke beregnet fastlønn for arbeidet på søndagen. Alle vektene fikk utbetalt de variable tilleggene for arbeid på lørdager og søndager.
- (16) Tvisteforhandlinger mellom bedriften og NAF ble gjennomført 26. april 2021. I protokollen heter det:

«NAF anfører:

Viser til uenighetsprotokoller av 26.02.21 fra 1470 (3stk.), 11.02.21 fra 5514 (1 stk.) og 02.03.21 fra 1872 (2stk.), hvor ansatte er trukket i fastlønn i forbindelse med streiken. Disse ligger vedlagt. Som en direkte konsekvens av at bedriften i forbindelse med streiken ensidig delte opp månedene i 22 dager, med virkedager mandag–fredag, så har de ansatte her ikke blitt avlønnet for vakter som er utført lørdag og søndag. Dette gjelder mange i Securitas og de tillitsvalgte krever at dette blir ryddet blant alle medlemmer som er berørt. Det er urimelig av Securitas å ikke avlønne sine vektere for utført arbeid.

Bedriften anfører:

For ansatte med fast månedslønn, vil lønnen bli stoppet fra vedkommende tas ut i streik, dvs. fastlønn vil bli utbetalt til og med virkedag inntil plassfratredelse inntreffer. Antall virkedager regnes mandag til fredag. For månedene september, oktober, november og desember var antall virkedager 22, 21, 22 og 23. Fastlønn er utbetalt for virkedager den ansatte var til arbeidsgivers disposisjon. Vektene det vises til i de lokale uenighetsprotokollene er en del av fastlønnsordningen med gjennomsnittsarbeidede turnuser og vil således ha ulikt antall timer fra måned til måned.»

- (17) Tvisteforhandlinger mellom NAF og NHO SH ble gjennomført 21. juni 2021. I protokollen heter det:

NHO SH anførte i det vesentligste:

Det vises til den lokale tvisteprotokoller og det som fremkommer av denne opprettholdes.

Hovedregelen iht. vekteroverenskomsten 2018–2020 var månedslønn. Når lønn stanser for en del av en måned, er det dermed riktig å se på hvor stor del av måneden det er arbeidet. Når en arbeidstaker går ut i streik, stanser lønnen fra tidspunktet plassfratredelsen utløper (og arbeidstaker går ut i streik). Arbeidstakere som arbeider skift eller rotasjon vil ofte ha gjennomsnittsberegnet arbeidstid slik at de arbeider mer noen perioder mot tilsvarende mindre andre perioder. Når arbeidstaker av en eller annen grunn fratrer i løpet av skift-/rotasjons-/gjennomsnittsberegningsperioden, blir det et spørsmål hvorledes lønn skal beregnes for deler av måneden. Et alternativ er å beregne vanlig månedslønn frem til tidspunktet for fratreden og utbetale dette. Et annet alternativ er å ha en tilnærming tilsvarende den som ville skjedd for timebetalte - dvs. se på hvor mange timer hver enkelt faktisk hadde jobbet og lønne iht. dette.

Det gjøres ingen etterregulering hvor man ser på hvor mange timer arbeidstaker har jobbet frem til tidspunktet for arbeidets stans. Dette er en konsekvens av at arbeidstakerne er

månedslønnet. Et månedslønssystem vil aldri nøyaktig avspeile det antall timer som den enkelte arbeidstaker faktisk har arbeidet. Dersom lønssystemet skal suppleres med et timelønssystem, bryter dette med månedslønssystemet. Et alternativ var å ha en tilnærming tilsvarende den som ville skjedd for timebetalte - dvs. se på hvor mange timer hver enkelt faktisk hadde jobbet og lønne iht. dette. For de ansatte som på grunn av arbeidsplanen tilfeldigvis hadde hatt få timer i forkant av streiken, men som skulle jobbet mange timer dersom de ikke hadde blitt tatt ut i streik, ville en slik tilnærming medført at arbeidstaker mistet store deler av lønnen. I dette tilfellet har Securitas håndtert stans av lønn og etterfølgende lønnsberegning på en rettferdig måte overfor de ansatte som kollektiv. Å gjennomføre betaling iht. hvor mange timer den enkelte faktisk hadde jobbet, ville gitt tilfeldige og uheldige utslag ut fra hvordan arbeidstakerne lå i skiftplanen. Dersom klagerne skal få medhold i at lønnsberegningen skal ta utgangspunkt i faktisk arbeidede timer uavhengig av gjennomsnittsberegningen, betyr det at arbeidstakerne som har mottatt lønn under friperioden forut for og i etterkant av streiken, har fått for mye lønn som må betales tilbake. Det vises for øvrig også til at i et av de omtvistede eksemplene har lønn startet igjen fra streikens avslutning (4. desember) mens arbeidstaker skulle ha første vakt 7. desember. Han har således nytt godt av systemet som er brukt.

NAF anførte:

NAF støtter de ansattes syn som fremkommer i lokale protokoller. Det har ikke vært noen drøftinger lokalt om bedriftens adgang til å dele opp måneden i virkedager og foreta trekk etter dette. For ansatte som jobber skift alle ukens dager medfører dette et urimelig stort trekk i lønn for faktisk utført arbeid.»

- (18) Tvisteforhandlinger mellom LO og NHO ble gjennomført 20. januar 2022. I protokollen er partenes anførsler gjengitt slik:

«NHO oppfatter at partene er enige om at Vekteroverenskomsten pålegger bedriftene å avlønne vektere med månedslønn. Dette har Securitas lojalt fulgt ved å benytte månedslønn for dagene før streikeuttak etter den første i hver måned, og tilsvarende ved avslutningen av streiken. NHO kan ikke se at overenskomsten hjemler fravik fra regelen om månedslønn og pålegg om å benytte timelønn for faktisk utført arbeid i måneder hvor streik iverksettes eller avsluttes.

LO viser til at Securitas i tråd med Vekteroverenskomsten og prinsippet om ytelse mot ytelse har lønnsplikt for antall arbeidede timer. En ordning med fast månedslønn i henhold til overenskomsten § 2 og AR-2017-25 endrer ikke på det, heller ikke når det foreligger gjennomsnittsberegning av arbeidstiden, og dermed varierende antall arbeidede timer pr måned. I de tilfelle en utligning av arbeidstiden som denne avlønningsformen forutsetter blir brutt, for eksempel ved streikeuttak eller permisjon, vil arbeidsgiver være forpliktet til å avlønne ut fra faktisk arbeidede timer frem til avbruddstidspunktet. Tilsvarende vil arbeidsgiver være forpliktet til å ta hensyn til antall arbeidede timer ved gjenopptak. LO varsler med dette at det vil bli tatt ut søksmål for Arbeidsretten. Det vil bli nedlagt påstand om at Securitas i forbindelse med vekterstreiken høsten 2020 har opptrådt tariffstridig ved ikke å avlønne ut fra faktiske arbeidede timer frem til streikeuttak, og tilsvarende ved avslutning av streiken.

Det vil også bli fremsatt krav om etterbetaling/erstatning.»

- (19) LO tok ut stevning for Arbeidsretten 21. februar 2022. NHO innga tilsvaer 30. mars 2022. Hovedforhandling ble gjennomført 13.–14. september 2022. Tre partsrepresentanter og åtte vitner avga forklaring. Tre vitner avga forklaring som fjernavhør, jf. arbeidstvistloven § 51 første ledd siste setning og tvisteloven § 21-10. Det ble for øvrig fremlagt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

- (20) **Partenes påstandsgrunnlag og påstander**
- (21) *Landsorganisasjonen i Norge*, med Norsk Arbeidsmandsforbund, har i korte trekk anført:
- (22) Saken gjelder den generelle tolkningen av Vekteroverenskomsten, og om beregningen av lønn i forbindelse med gjennomføring av streik i 2020 er tariffstridig. AR-2017-25 (Nokas) drøfter ikke tolkningsspørsmålet som er reist i den foreliggende saken.
- (23) Securitas har kun betalt fast lønn for virkedagene frem til streikeuttaket. Ansatte som arbeidet lørdag og søndag før streikeuttak har ikke mottatt lønn for arbeidet disse dagene. Dette er tariffstridig. Etter Vekteroverenskomsten § 2 andre ledd har arbeidsgiver lønnsplikt for antall arbeidede timer. En slik forståelse av overenskomsten er også i samsvar med prinsippet om ytelse mot ytelse. Det må kreves klare holdepunkter for å legge til grunn at partene har fraveket dette prinsippet, jf. ARD-2012-420 (Maersk Drilling), ARD-2016-80 (Conoco Phillips) og AR-2020-23 (KCA Deutag). Det er ingen slike holdepunkter i tariffhistorikken eller praksis.
- (24) Ordningen med fast månedslønn kan ikke begrunne en annen forståelse. Turnusordninger bygger på at arbeidstiden vil utjevne seg over tid, jf. ARD-2003-49 (SAS). Denne forutsetningen svikter ved avbrudd eller fratredelse. I slike tilfeller vil arbeidsgiver være forpliktet til å avlønne ut fra faktisk arbeidet tid frem til avbruddstidspunktet. På samme måte må arbeidsgiver bygge på antall arbeidede timer etter at arbeidet gjenopptas.
- (25) I AR-2017-25 (Nokas) la flertallet vekt på hensynet til at arbeidstakerne skulle ha lønn i samsvar med den avtalte stillingsprosenten. Hvis prinsippet om ytelse mot ytelse ikke følges ved fratreden midt i en lønnsperiode, betyr det at arbeidstakerne ikke får lønn i samsvar med avtalt stillingsprosent.
- (26) Reelle hensyn taler for LOs tolkning. Det er rimelig at arbeidstiden som er brukt til fordel for arbeidsgiver blir betalt, på samme måte som at det ikke er noen grunn til å beregne lønn for den som ikke har stått til disposisjon for arbeidsgiveren. Prinsippet om ytelse mot ytelse må gjelde begge veier.
- (27) Securitas har ved å knytte lønn til virkedager opptrådt tariffstridig. Ansatte som arbeider turnus har da ikke fått grunnlønn for vakter på lørdager og søndager før streikeuttak. Bedriften skulle etter overenskomsten § 2 avlønnet ut fra faktisk arbeidede timer den aktuelle måneden frem til fratreden ved streikeuttak, og tilsvarende ved gjeninntreden den måneden streiken ble avsluttet.

(28) Det er nedlagt slik endret påstand:

«1. Vekteroverenskomsten § 2 er slik å forstå at det ved fratreden som gir avbrudd i de faste månedlige lønnsutbetalinger, utløses en plikt for arbeidsgiver til å betale lønn til den ansatte for faktisk arbeidede timer frem til fratredelsesdato i den aktuelle måneden, og tilsvarende i den måneden den ansatte eventuelt gjenopptar arbeidet.

2. Securitas AS har i forbindelse med vekterstreiken høsten 2020 opptrådt tariffstridig ved ikke å avlønne de ansatte ut fra faktisk arbeidede timer den aktuelle måneden frem til fratreden ved streikeuttak, og tilsvarende ved gjeninntreden den måneden streiken ble avsluttet.

3. Securitas AS er tariffmessig forpliktet til å etterbetale lønn i samsvar med domsslutningens pkt. 2 til berørte arbeidstakere.»

(29) *Næringslivets Hovedorganisasjon og Securitas AS* har i korte trekk anført:

(30) Etter Vekteroverenskomsten § 2 har arbeidsgiver lønnsplikt basert på avtalt stillingsstørrelse. Prinsippet om ytelse mot ytelse rekker ikke lenger enn det Vekteroverenskomsten § 2 bestemmer.

(31) AR-2017-25 (Nokas) slår fast at overenskomsten § 2 første og andre ledd gir ansatte krav på fast månedlig lønn ut fra stillingsprosent. Lønnen skal ikke beregnes ut fra faktisk arbeidet tid. Fast månedslønn i en turnusordning betyr at lønnen ikke samsvarer med antall timer man arbeider den enkelte måneden. Timetallet vil variere fra måned til måned, men i løpet av året leder turnusordningen til at man arbeider det antallet timer stillingsprosenten tilsier.

(32) En plikt til å betale lønn basert på faktisk arbeidet tid må ha et rettslig grunnlag i overenskomsten. Paragraf 2 er generell og åpner ikke for å beregne lønn ut fra faktisk arbeidet tid ved avbrudd eller endringer i lønnsperioden.

(33) NHO viste til prinsippet om ytelse mot ytelse som grunnlag for plikt til etterskuddsvis lønnsutbetaling i AR-2017-25 (Nokas), men dette ble ikke tillagt vekt ved tolkningen. Arbeidsretten kom til at det var stillingens størrelse som var avgjørende for lønnsplikten, selv om antall arbeidstimer varierte fra måned til måned. Prinsippet kan ikke ha en annen betydning for tolkningen i dette tilfellet.

(34) Plikten til å betale fast månedslønn innebærer en delberegning ved avbrudd i en måned også må skje med utgangspunkt i denne månedslønnen. En kombinasjon av fast månedslønn og timelønn basert på arbeidede timer, vil være umulig å praktisere slik at det gir riktig utslag for alle vektere.

(35) Det er nedlagt slik påstand:

«De saksøkte frifinnes.»

- (36) **Arbeidsrettens merknader**
- (37) Spørsmålet i saken er om arbeidsgiver i tilfeller hvor lønnsperioden avbrytes for ansatte i turnus som har fast månedlig lønn, har tariffrettslig plikt til å beregne lønn på grunnlag av faktisk arbeidet tid (timelønn) frem til lønningsperioden avbrytes og i perioden etter at arbeidet gjenopptas. Tolkningsspørsmålet er reist med utgangspunkt i tvist om avlønning for syv vektere ved Securitas etter en streik ved tariffrevisjonen 2020.
- (38) Arbeidsrettens flertall, dommerne *Sundet, Bjurstrøm, Schweigaard* og *Hanasand*, har kommet til at NHO må frifinnes og vil bemerke:
- (39) Vekteroverenskomsten § 2 har to alternativer for arbeidsgivers lønnsplikt: Enten fast månedlig lønn basert på stillingsprosent eller timelønn beregnet ut fra faktisk arbeidet tid. I en turnusordning vil antall arbeidede timer variere fra måned til måned, noe som betyr at månedslønnen beregnet som timelønn vil variere. Ved fastlønn beregnes lønnen uavhengig av hvor mange timer den ansatte arbeider den enkelte måneden. Lønnen følger av stillingsprosenten. Arbeidstiden i turnusen vil imidlertid i løpet av året samlet sett tilsvare stillingsprosenten.
- (40) Etter § 2 første ledd skal alle vektere ansettes med arbeidsavtale som angir «minste månedlige timetall». Arbeidsgiver har etter § 2 andre ledd «lønnsplikt overfor alle ansatte etter lovens og dennes overenskomsts bestemmelser om arbeidstid og arbeidstakerne har tilsvarende arbeidsplikt». Etter § 2 fjerde og femte ledd kan timelønn anvendes for deltidsansatte som har inntil 20 % stilling og på nærmere vilkår for ansatte med inntil 50 % stilling.
- (41) Innholdet i lønnsplikten etter § 2 var tema i AR-2017-25 (Nokas). LO gjorde i korte trekk gjeldende at arbeidsgiver hadde plikt til å betale lønn på grunnlag av stillingsprosent, det vil si at overenskomsten var en «månedslønnsoverenskomst» som ga rett til fast månedlig lønn. NHO viste til at overenskomsten var en normallønnsoverenskomst hvor arbeidstakere skulle lønnes på grunnlag av arbeidede timer, det vil si en timelønnsavtale. Dette innebar at lønn skulle beregnes på grunnlag av det laveste timetallet som fremgikk av arbeidsplanen for en gitt måned. Etter NHOs syn tilsa det alminnelige prinsippet om ytelse mot ytelse at det måtte skje en etterskuddsvis beregning av lønn på grunnlag av faktisk arbeidet tid.
- (42) LO fikk medhold i at overenskomsten § 2 måtte forstås slik at den ansatte skulle ha en fast månedlig lønn i henhold til avtalt stillingsstørrelse, og ikke timelønn. I avsnitt 72 uttaler flertallet:

«Etter flertallets syn må «minste månedlige timetall» forstås som det timetall det er avtalt at arbeidstaker skal arbeide hver måned, noe som vil si den avtalte stillingsprosent/stillingsbrøk. Arbeidstaker har en tilsvarende arbeidsplikt. Når partene her er enige om at arbeidsgiver har lønnsplikt for det som er angitt som «minste månedlige timetall», kan flertallet ikke se det annerledes enn at arbeidsgiver da har en lønnsplikt som korresponderer med avtalt stillingsbrøk. Dette gir derfor i praksis en fast månedlig lønn i samsvar med den stillingsstørrelsen som er angitt i avtalen, enten den er angitt som timetall eller prosent/brøk. For arbeidstaker i full stilling gir dette følgelig fast månedslønn ut fra full stilling.»

(43) Det ble også lagt vekt at timetall eller stillingsprosent i arbeidsavtalen ikke ble endret selv om turnusplaner ble endret og det månedlige timetallet faktisk var lavere enn det som fremgikk av arbeidsavtalen.

(44) I avsnitt 75 viser flertallet blant annet til at bestemmelsen skulle sikre ansatte – og særlig deltidsansatte – minimumslønn og forutberegnelighet for lønn ut fra stillingsprosent, og ikke faktisk arbeidet tid:

«Det fremstår derfor for flertallet som om «minste månedlige timetall» skulle sikre arbeidstaker – og i praksis de som arbeidet deltid – et minimum og en forutsigbarhet for et visst antall timer per måned sammenliknet med tidligere, hvor det var krav om at den «gjennomsnittlige» månedlige arbeidstiden skulle angis. Det er ikke noe som tilsier at partene i 1994 med formuleringen «minste månedlige timetall» mente det laveste timetallet i en arbeidsperiode – uavhengig av stillingsprosent og dermed arbeidsplikt.»

(45) På denne bakgrunn må § 2 tolkes slik at arbeidsgiver som alminnelig regel skal betale lønn basert på stillingsprosent, og ikke faktisk arbeidet tid. Arbeidsdager i arbeidsplanen er derfor i alminnelighet ikke grunnlag for lønnsberegning. Unntakene i § 2 fjerde og femte ledd er ikke anvendelige i denne saken. Samtidig viser unntakene og videreføringen av dem at partene har bygget på at fast månedlig lønn er hovedformen for lønnsplikt etter overenskomsten, og har særskilt regulert i hvilken utstrekning det kan avtales timelønn.

(46) Dersom arbeidstaker ikke står til disposisjon for arbeidsgiver i samsvar med stillingsprosenten, må dette trekkes fra ved beregning av lønn. Spørsmålet er om det er holdepunkter for å tolke § 2 første og andre ledd slik at lønn/lønnstrekk ved avbrudd i lønnsperioden må beregnes som timelønn.

(47) Overenskomsten har ikke bestemmelser om hvordan den faste månedlige lønnen beregnes. Securitas har anvendt en alminnelig metode i arbeidslivet for omregning av årslønn for den avtalte stillingsprosent til månedslønn. For avbrudd på grunn av streiken har bedriften tatt utgangspunkt i 260 virkedager (mandag–fredag) i løpet av et år, med henholdsvis 22, 22, 22 og 23 virkedager i månedene september–desember. Dette gir et generelt forholdstall for månedlig avlønning, uten tilknytning til den enkeltes turnus- eller arbeidsplan eller faktisk

arbeidet tid. En tilsvarende metode for beregning benyttes også hvis arbeidsforholdet opphører i lønnsperioden.

- (48) LO har anført at prinsippet om ytelse mot ytelse tilsier plikt til å betale timelønn. LO har også presisert at prinsippet vil gjelde både til gunst og ugunst; dersom det er betalt for lite lønn, skal det etterbetales, og dersom det er betalt for mye, skal det trekkes i lønn. Partene er enige om at turnus over tid gir samsvar mellom lønn og stillingsprosent, men er uenige om hvilken vekt dette har ved tolkningen av § 2.
- (49) Etter flertallets vurdering gir prinsippet om ytelse mot ytelse ingen klar veiledning i dette tilfellet. Tariffbestemmelsen uttrykker hvordan tariffpartene gjennomfører dette prinsippet, jf. ARD-2012-420 (Maersk Drilling) avsnitt 35. Utgangspunktet må derfor tas i overenskomsten § 2.
- (50) Forskjellen mellom fast månedlig lønn og timelønn viser seg ved endringer eller avbrudd i arbeidet. I denne saken ble det tydelig for vekterne ved at lønnsoppgaven viser at fastlønn ikke var beregnet for dager de faktisk hadde arbeidet. Dette må ses i sammenheng med at lønnsberegningen for øvrig har inkludert virkedager som kan ha vært fridager for vekteren. Dette er en naturlig følge av beregning med utgangspunkt i stillingsprosent, og ikke faktisk arbeidet tid/arbeidsplan.
- (51) Turnus vil over tid gi samsvar mellom arbeidet tid og lønn. Avvik og avbrudd kan gjøre at denne forutsetningen ikke slår til, men det må vurderes ut fra den samlede virkningen av avbruddet, og ikke en enkelt lønnsavregning. Overenskomsten § 2 bygger på at avlønningen ikke skal påvirkes av endringer i turnus. Arbeidsrettens praksis viser at ikke ethvert avvik mellom lønn og arbeidstid vil gi tariffrettslig plikt til å endre lønnsystemet, det vil i dette tilfellet si å fravike § 2 første og andre ledd. Dette må gjelde uansett om endringen forlenger eller reduserer arbeidstiden og kunne hatt lønsmessig betydning dersom beregningen skulle bygge på faktisk arbeidet tid, sml. ARD-2003-49 (SAS) på side 60 og ARD-1965-40 (Hydro Elektrisk) på side 47–48. Etter flertallets vurdering er § 2 ikke til hinder for et forholdsmessig fradrag ved lønnsberegningen ut fra antall arbeidsdager i en måned, uavhengig av antall arbeidsdager etter den enkeltes arbeidsplan. Hvorvidt forholdstallet på grunn av vekternes arbeidsplikt burde vært 7 dager i stedet for 5 virkedager, er ikke tema i saken.
- (52) Hvis arbeidsgiver ved ethvert avbrudd skulle ha plikt til å beregne timelønn, vil det kunne gi krav på etterbetaling, men også føre til krav om trekk i lønn, alt avhengig av turnus og

arbeidsplan. Det svekker forutberegneligheten sammenlignet med den forholdsmessige avkorting bedriften har praktisert for ansatte med fast månedlig lønn.

- (53) Overenskomsten må på den andre siden forstås slik at arbeidsgiver kan anvende timelønn hvis forholdene tilsier det, og kan i særlige tilfeller også ha plikt til det. På dette punktet må tariffavtalen praktiseres i samsvar med de alminnelige krav til lojalitet og saklighet i tarifforhold, og hvor spørsmålet vil være om hovedregelen om fast månedlig lønn vil være en «åpenbart usaklig og ulojal fornektelse» av retten til lønn etter § 2, sml. ARD-1965-40 (Hydro Elektrisk) på side 46–47. I så fall vil det være tariffstridig å beregne fastlønn. De syv eksemplene på avbrudd hvor det ikke er beregnet fastlønn for arbeid på lørdager og søndager gir ikke grunnlag for å fravike hovedregelen i § 2. Avbruddssituasjonene kan være sammensatte og ulike både i art og omfang. Overenskomsten åpner her for at partene finner praktiske løsninger. Det krever konkrete vurderinger av hvilke virkninger avbruddet har hatt.
- (54) Flertallet bemerker også at tariffpraksis ikke gir særlig veiledning i dette tilfellet. I forbindelse med en streik ved Sunnfjord Hotell i 1996 anførte LO at lønnsberegningen for månedslønnede skulle skje ut fra en timefaktor; det skulle gjøres fradrag i månedslønnen for den ansattes arbeidstimer fordi arbeidstiden for heltidsansatte kunne variere. I brev 8. februar 1998 fra NHO aksepterte NHO en slik beregning «i forbindelse med arbeidskamp i det aktuelle avtaleområdet». En slik begrenset aksept fra NHO er ikke uttrykk for en felles oppfatning om en alminnelig tariffregel. Dette kan derfor ikke tillegges særlig vekt.
- (55) LO har også vist til at en annen stor aktør i bransjen – Avarn Security AS (tidligere Nokas) – praktiserte lønnsberegning ut fra faktisk arbeidet tid. En eventuell praksis fra en annen aktør i bransjen er ingen klar indikasjon på en festnet og sikker tariff forståelse. Partene synes i det hele å være enige om at problemstillingen ikke har blitt tvistet før, og har kommet på spissen etter avklaringen som fulgte av AR-2017-25 (Nokas). Praksis i Avarn er derfor mer et uttrykk for at partene finner praktiske løsninger innenfor de lønssystemer bedriften har.
- (56) På denne bakgrunn kan det etter flertallets vurdering ikke avsies dom for at det gjelder en generell plikt til å avlønne ut fra timelønn ved ethvert avbrudd i de faste månedlige lønnsbetalingene. De saksøkte må derfor frifinnes.
- (57) Arbeidsrettens mindretall, dommerne *Koslung*, *Solbakken* og *Rasmussen*, er enig med flertallet i at det ikke kan avsies dom for at det gjelder en generell plikt til å avlønne ut fra

timelønn ved ethvert avbrudd i de faste månedlige lønnsbetalingene. På denne bakgrunn kan heller ikke mindretallet gi LO medhold i påstandens punkt 1.

- (58) Mindretallet har imidlertid kommet til at LO må få medhold i påstandens punkt 2 og vil bemerke:
- (59) Overenskomsten § 2 bestemmer at ansatte skal ha fast månedlig lønn ut fra stillingsstørrelse. Lønn og faktisk arbeidet tid vil for ansatte som følger turnus ikke samsvare fra måned til måned, men samlet sett vil det bli samsvar med stillingsprosent som grunnlag for lønn og faktisk arbeidet tid. AR-2017-25 (Nokas) gjelder en slik normalsituasjon. Partsrepresentant for Securitas bekreftet uoppfordret at forholdet mellom arbeid og betaling i hvert enkelt tilfelle var utlignet ved turnusperiodens slutt.
- (60) Månedslønnssystemets forutsetning om samsvar mellom arbeidstid og lønn svikter imidlertid når lønnsperioden avbrytes eller forkortes. I vår sak dreier det seg om streik – et uforutsigbart, tilfeldig avbrudd. I slike tilfeller vil det være urimelig at ansatte må arbeide før eller etter streiken uten å få utbetalt lønn. Da må lønn for den avvikende perioden beregnes ut fra faktisk arbeidet tid, og gi full lønn for utført arbeid.
- (61) Ut fra dette mener mindretallet også at den korrekte tariffmessige situasjon må tilbakeføres ved at LO gis medhold i påstandens punkt 3 om etterbetaling.
- (62) Dommen er avsagt med slik dissens som fremgår foran.

SLUTNING

De saksøkte frifinnes.

Tron Løkken Sundet
(sign.)

Hanne Inger Bjurstrøm
(sign.)

Sveinung Koslung
(sign.)

Tor-Arne Solbakken
(sign.)

Niels Selmer Schweigaard
(sign.)

Unni Rasmussen
(sign.)

Bent Ove Hanasand
(sign.)

Rett utskrift bekrefte: